

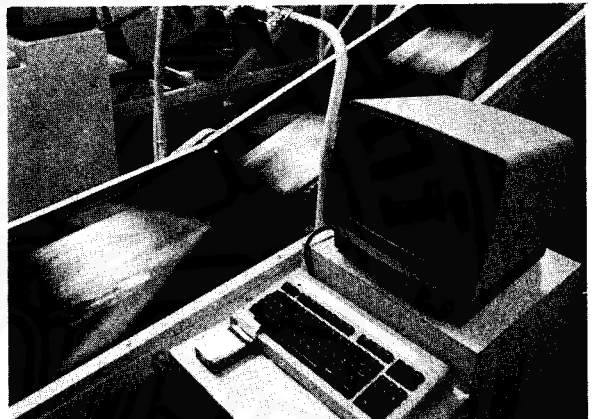

ความสัมพันธ์ทางการค้า และการลงทุนของไทย กับญี่ปุ่น*

อัมภา มิตรมโนชัย

ฝ่ายวิชาการ สภาหอการค้าไทย

1. ความสัมพันธ์ทางการค้าของไทยกับประเทศญี่ปุ่น

ประเทศไทยและญี่ปุ่น ได้มีความสัมพันธ์ทางการค้า ครั้งแรกนับตั้งแต่กรุงสุโขทัยเป็นต้นมา นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์ทางการทูตอยู่ระยะหนึ่ง ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ก่อนที่ ญี่ปุ่นจะประกาศปิดประเทศในระยะต้นคริสต์ศตวรรษที่ 17 ต่อมาระยะหลังความสัมพันธ์ทางการทูตและการค้าระหว่าง ประเทศทั้งสองได้เริ่มต้นขึ้นใหม่อีก ในช่วงครึ่งหลังของ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และคำ เนินเรื่อยมาทราบจนกระทั่งทุกวันนี้ อย่างไรก็ตาม เมื่อ พิจารณาถึง สถิติความสัมพันธ์ทางการค้าที่ประเทศทั้งสองมี ต่อกันในระยะ 35 ปีที่ผ่านมากลับปรากฏว่านับตั้งแต่ปี 2502 เป็นต้นมา ประเทศไทยได้ตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบดุลการค้า มาตลอด จากเพียง 1,367.32 ล้านบาทเป็น 24,133.73 ล้านบาท ในปี 2525 หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 16.84 ต่อปี ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

* จากเอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “ปัญหาความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่นในปัจจุบัน” ณ ห้องประชุมชั้น 4 ตึกอเนกประสงค์ วันศุกร์ที่ 22 เมษายน 2526 จัดโดย สถาบันญี่ปุ่นศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตารางที่ 1

สถิติความสัมพันธ์ทางการค้าของไทยกับประเทศญี่ปุ่น

ปี 2491-2525

หน่วย : ล้านบาท

ปี	มูลค่าการส่งออก ของไทยไปญี่ปุ่น (1)	มูลค่าการนำเข้า ของไทยจากญี่ปุ่น (2)	มูลค่าการค้า (1)-(2)	ดุลการค้า (1)-(2)
2491	40.00	6.29	46.29	+ 33.71
2492	189.04	167.91	356.95	+ 21.13
2493	529.35	397.28	926.63	+ 132.07
2494	680.38	513.41	1,193.79	+ 166.97
2495	1,024.75	716.55	1,741.30	+ 308.20
2496	1,090.40	1,625.23	2,715.63	- 534.83
2497	1,521.84	1,326.23	2,848.07	+ 195.61
2498	1,378.49	1,257.12	2,635.61	+ 121.37
2499	1,256.66	539.42	1,850.08	+ 663.24
2500	1,746.30	595.19	2,341.49	+ 1,151.11
2501	1,890.10	485.72	2,375.82	+ 1,404.38
2502	888.46	2,255.78	3,144.24	- 1,367.32
2503	1,529.83	2,463.30	3,993.13	- 933.47
2504	1,410.57	2,952.61	4,363.18	- 1,542.04
2505	1,352.96	3,357.35	4,710.31	- 2,004.39
2506	1,826.39	4,073.47	5,899.86	- 2,247.08
2507	2,672.86	4,704.33	7,377.19	- 2,031.47
2508	2,358.97	5,199.77	7,558.74	- 2,840.80
2509	2,940.52	6,743.51	9,684.03	- 3,802.99
2510	2,999.61	8,046.00	11,045.61	- 5,046.39
2511	2,874.10	8,273.85	11,147.95	- 5,399.75
2512	3,192.36	9,515.39	12,707.75	- 6,323.03
2513	3,770.37	10,106.72	13,877.09	- 6,336.35
2514	4,277.26	10,092.58	14,369.84	- 5,815.32
2515	4,659.79	11,101.34	15,761.13	- 6,441.55
2516	8,363.40	15,078.26	23,441.66	- 6,714.86
2517	12,801.75	20,102.16	32,903.91	- 7,300.41
2518	12,371.27	21,083.66	33,454.93	- 8,712.39
2519	15,637.52	23,649.06	39,286.58	- 8,011.54
2520	14,029.36	30,469.33	44,498.69	- 16,439.97
2521	16,096.82	33,460.65	49,557.47	- 17,363.83
2522	22,906.66	37,635.99	60,542.65	- 14,729.33
2523	20,098.40	39,984.31	60,082.71	- 19,885.91
2524	21,704.26	52,521.22	74,225.48	- 30,816.96
2525	21,954.40	46,088.13	68,042.53	- 24,133.73

ที่มา : กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

จากตาราง 1 จะเห็นได้ว่า นับตั้งแต่ปี 2491 เป็นต้นมา ประเทศไทยมีสภาพดุลการค้าได้เปรียบต่อประเทศญี่ปุ่นเพียง 10 ปี เท่านั้น และหลังจากปี 2502 เป็นต้นมา ประเทศไทยกลับตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบโดยตลอด และยอดขาดดุลการค้าดังกล่าวได้ขยายตัวมากขึ้นตามลำดับ ในขณะที่มูลค่าทางการค้าของประเทศทั้งสองก็ได้เพิ่มขึ้นด้วย ทั้งนี้มีสาเหตุเนื่องมาจากปัญหาโครงสร้างในการส่งออกและนำเข้าของไทยกับประเทศญี่ปุ่นเป็นไปในลักษณะที่ก่อให้เกิดปัญหาความได้เปรียบและเสียเปรียบต่อกันขึ้น และเมื่อหันมาพิจารณาถึงประเภทของสินค้า ซึ่งประเทศทั้งสองได้ทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันตลอดมา จะพบว่ามูลค่าการส่งออกของไทยไปยังประเทศญี่ปุ่นในปีหนึ่งๆ ประมาณร้อยละ 60-70 เป็นสินค้าขั้นปฐม (Primary Products) ซึ่งผลิตจากสาขาเกษตรกรรมและเหมืองแร่ อาทิ ยาง สัตว์น้ำทะเลแช่เย็น ข้าวโพด ไก่สดแช่เย็น ตีบก พลูออไรท์ ตะกั่ว ฯลฯ ถึงแม้ว่าสินค้าเหล่านี้บางชนิดจะมีส่วนแบ่งตลาดในญี่ปุ่นสูงพอควรก็ตาม เช่น ยาง มีส่วนแบ่งตลาดประมาณร้อยละ 70 ถั่วเขียวผิวดำร้อยละ 60-70 ปุ๋ยนุ่นร้อยละ 80-90 ฯลฯ แต่ก็มักประสบปัญหาราคาไม่แน่นอน ทั้งยังมีแนวโน้มที่ตกต่ำลงด้วย เนื่องจากค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา สำหรับสินค้าเหล่านี้ในตลาดมีค่าค่อนข้างต่ำ นอกจากนี้ปัญหาเศรษฐกิจของโลกที่ตกต่ำลงก็เป็นสาเหตุสำคัญ ที่กระทบต่อการส่งออกของไทยไปยังประเทศญี่ปุ่นด้วย เช่น ปี 2523 และ 2525 ที่ผ่านมามีทำให้อุตสาหกรรมผลิตรถยนต์และผลิตภัณฑ์ยาง ในประเทศญี่ปุ่นจำเป็นต้องลดปริมาณการผลิตลง จนเป็นผลทำให้ปริมาณและมูลค่าการส่งยางออกของไทยไปยังประเทศดังกล่าวลดลง เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ สินค้าที่ประเทศไทยส่งออกไปยังญี่ปุ่นหลายชนิด อาทิ แป้งมันสำปะหลัง สับปะรดกระป๋อง กล้วยสดแช่เย็น ปลาหมึกสดแช่เย็น ไก่สด

แช่เย็น น้ำมันละหุ่ง ผลิตภัณฑ์หนัง ฯลฯ ต้องประสบกับมาตรการทางการค้าในรูปแบบต่างๆ อาทิ ระบบโควตาการนำเข้า กำแพงภาษี ความเข้มงวดในเรื่องคุณภาพและมาตรฐานสินค้า ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ขัดต่อระบบการค้าเสรี ซึ่งถือเป็นระบบที่ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ (National Resources) ของโลก ซึ่งมีอยู่จำนวนจำกัดได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังไม่เป็นสิ่งช่วยให้ประชาชนในประเทศญี่ปุ่น ได้รับความพอใจสูงสุดจากการเลือกบริโภคสินค้าต่างๆ ในตลาดด้วย

สำหรับสินค้านำเข้าของไทยจากประเทศญี่ปุ่น เท่าที่ผ่านมามีส่วนใหญ่ได้แก่ สินค้าประเภททุน สินค้ากึ่งสำเร็จรูป เคมีภัณฑ์และสินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งผ่านขั้นตอนการผลิตจากสาขาอุตสาหกรรม ดังนั้น แนวโน้มของระดับราคาของสินค้าเหล่านี้จึงเพิ่มสูงขึ้นอยู่ตลอดเวลาตามการปรับตัวของต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้น และเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ปัญหาการขาดดุลการค้าของไทยกับประเทศนี้มากขึ้นทุกที

สำหรับสาเหตุอื่นที่มีส่วนทำให้ประเทศไทยต้องประสบปัญหาการขาดดุลการค้าต่อประเทศญี่ปุ่นมาตลอด ได้แก่

1. การที่ประเทศไทยเริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและส่งเสริมอุตสาหกรรมภายในประเทศอย่างจริงจังนับตั้งแต่ปี 2504 หรือในสมัยรัฐบาลของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นต้นมา ทำให้มีความจำเป็นต้องนำสินค้าประเภททุนและวัตถุดิบต่างๆ เข้ามาเป็นจำนวนมาก โดยได้มีการนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นมากกว่าประเทศอื่นด้วย

2. สินค้าของญี่ปุ่นมีราคาถูกและคุณภาพดี ดังนั้น นอกเหนือจากที่ภาคเอกชนจะเป็นผู้สั่งนำเข้ามาแล้ว ภาครัฐบาลก็ได้มีการนำเข้า เพื่อใช้ในทางราชการในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่มีการกู้ยืมเงินจากประเทศญี่ปุ่นเพื่อนำมาใช้จ่ายพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระยะหลัง และในสัญญาเงินกู้ดังกล่าวมักมีข้อกำหนดให้ซื้อ

สินค้าจากญี่ปุ่นมาใช้ตามโครงการเงินกู้ นั้น ๆ ด้วย

3. หลังจากประเทศไทยมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ ในรอบ 20 ปีที่ผ่านมาได้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มวลรวมผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้นเพิ่มสูงขึ้นกว่า 14 เท่าตัว คือ จากที่มีมูลค่าเพียง 60,000 ล้านบาท ในปีแรกที่เริ่มมีการใช้แผน เป็น 858,370 ล้านบาท ในปี 2525 รายได้ต่อบุคคลเพิ่มขึ้นประมาณ 8 เท่าตัวหรือจาก 2,200 บาท เป็น 17,200 บาท ประกอบกับการเพิ่มขึ้นของประชากรของประเทศไทยก็ได้มีส่วนผลักดันให้อุปสงค์ที่มีต่อสินค้าเข้าประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะ สินค้าอุปโภคบริโภคเพิ่มสูงขึ้นด้วยและเนื่องจากสินค้าซึ่งผลิตจากญี่ปุ่นมักมีราคาถูกกว่าประเทศอื่น ๆ ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุให้มีการนำเข้าจากประเทศนี้เป็นจำนวนมาก

4. การที่ประเทศญี่ปุ่นได้เข้ามาลงทุนตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจสังเกตได้จากสถิติของกิจการที่ได้รับการส่งเสริม โดยคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ในส่วนที่เป็นการลงทุนจากต่างประเทศในรอบ 22 ปีที่ผ่านมา (2503-2525) จะปรากฏว่า ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีเงินทุนจดทะเบียนในกิจการต่าง ๆ หนึ่งที่เป็นแบบการลงทุนทางตรง 100% หรือ 100% owned และร่วมทุน (Joint Venture) กับคนไทยรวมทั้งชาติอื่น ๆ มากที่สุด โดยคิดเป็นมูลค่าสูงถึง 1,726.63 ล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 27.43 ของทุนจดทะเบียนที่มาจากต่างประเทศทั้งหมด สำหรับประเภทของอุตสาหกรรมที่ญี่ปุ่นได้เข้ามาลงทุนในประเทศไทยนั้น ได้แก่ เครื่องจักรและอุปกรณ์ไฟฟ้า แร่โลหะและเซรามิกส์ เคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป ตามลำดับ ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยมีการนำเข้า สินค้าประเภททุนตลอดจนวัตถุดิบและ

กึ่งสำเร็จรูปต่าง ๆ ที่จำเป็นจากประเทศญี่ปุ่นในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก

5. พ่อค้าชาวญี่ปุ่นมีกลยุทธ์ในด้านการค้าที่ยืดเยื้อ มีการเข้ามาตั้งสำนักงานเพื่อวิจัยตลาด ควบคุมการโฆษณา รวมทั้งเข้ามาดำเนินกิจการสาขา เพื่อสั่งซื้อสินค้าจากญี่ปุ่นเข้ามาจำหน่ายเองโดยตรง นอกจากนี้ ยังมีการใช้ระบบการส่งเสริมการขายสินค้าของตน โดยการให้สินเชื่อยาว ซึ่งเป็นที่พอใจแก่ลูกค้าในประเทศไทย ซึ่งมีอำนาจซื้อที่ค่อนข้างจะจำกัดอยู่แล้ว

ผลของการขาดดุลการค้ากับญี่ปุ่นต่อดุลการค้าโดยรวมของไทย

การที่ประเทศญี่ปุ่นยังครองความเป็นประเทศคู่ค้าอันดับหนึ่งของไทยมาตลอด โดยจะสังเกตได้จากในระยะ 12 ปีที่ผ่านมา โดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 20.95 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของไทยในแต่ละปี จะเป็นส่วนที่ส่งไปยังประเทศญี่ปุ่น ในขณะที่ประมาณร้อยละ 30.14 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของไทยในแต่ละปีจะเป็นส่วนที่นำเข้าจากประเทศญี่ปุ่น ขอให้พิจารณาจากตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2

สถิติมูลค่าการนำเข้าส่งออกและดุลการค้าของไทย
กับส่วนที่นำเข้าส่งออกและดุลการค้าที่มีต่อประเทศญี่ปุ่นปี 2514-2525

มูลค่า : ล้านบาท

ปี	การนำเข้า			การส่งออก			ดุลการค้า		
	มูลค่าทั้งหมด ของไทย	มูลค่าที่มี ต่อญี่ปุ่น	%เปรียบเทียบ	มูลค่าทั้งหมด ของไทย	มูลค่าที่มี ต่อญี่ปุ่น	%เปรียบเทียบ	มูลค่าขาดดุล ของไทย	มูลค่าที่มี ต่อญี่ปุ่น	%เปรียบเทียบ
2514	26,794.17	10,092.58	37.66	17,281.12	4,277.26	24.75	- 9,513.05	- 5,815.32	61.13
2515	30,857.14	11,101.34	35.95	22,491.28	4,659.79	20.72	- 8,383.86	- 6,441.55	76.83
2516	42,183.88	15,078.26	35.74	32,226.22	8,363.40	25.95	- 9,957.66	- 6,714.86	67.43
2517	64,043.50	20,102.16	31.39	50,245.26	12,801.75	25.48	-13,796.24	- 7,300.41	52.91
2518	66,835.21	21,083.66	31.54	48,437.60	12,371.27	25.54	-18,397.61	- 8,712.39	47.36
2519	72,876.63	23,649.06	32.45	60,796.56	15,637.52	25.72	-12,080.07	- 8,011.54	66.32
2520	94,176.97	30,469.33	32.35	71,198.09	14,029.36	19.70	-22,978.88	-16,439.97	71.54
2521	108,298.83	33,460.65	30.90	83,065.03	16,096.82	19.38	-25,233.80	-17,363.83	68.81
2522	146,161.28	37,635.99	25.75	108,178.97	22,906.66	21.17	-37,982.31	-14,729.33	38.78
2523	193,618.28	39,984.31	20.65	133,197.17	20,198.40	15.09	-60,421.11	-19,885.91	32.91
2524	219,025.77	52,521.22	23.98	153,000.66	21,704.26	14.19	-66,025.11	-30,816.96	46.67
2525	197,224.49	46,088.03	23.37	159,954.50	21,954.40	13.73	-37,269.99	-24,133.73	64.75

ที่มา : กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

จากตาราง จะเห็นได้ว่า แนวโน้มของความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศไทยกับญี่ปุ่น โดยสังเกตจากมูลค่าการส่งออกของไทยไปยังประเทศญี่ปุ่น และมูลค่าการนำเข้าของไทยจากประเทศญี่ปุ่น ได้ขยายตัวมากขึ้นตามลำดับ จาก 4,277.26 ล้านบาท และ 10,092.58 ล้านบาท ในปี 2514 เป็น 21,954.40 ล้านบาท และ 46,088.13 ล้านบาท ในปี 2525 หรือมูลค่าการส่งออกและนำเข้าดังกล่าวได้เพิ่มขึ้นถึงประมาณ 5 เท่าตัวในรอบ 12 ปี ขณะเดียวกันประเทศไทยก็ประสบปัญหาการขาดดุล

การค้าต่อประเทศญี่ปุ่นมาตลอด โดยมูลค่าการขาดดุลดังกล่าวได้ขยายมากขึ้นจาก 5,815.32 ล้านบาท ในปี 2514 เป็น 24,133.73 ล้านบาทในปี 2525 หรือ เพิ่มขึ้นถึง 4 เท่าตัวในรอบ 12 ปี และคิดเป็นสัดส่วนโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 57.95 ของมูลค่าการขาดดุลการค้าทั้งหมดของไทยในแต่ละปี ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าหากประเทศไทยสามารถแก้ไขปัญหาการขาดดุลการค้า กับประเทศญี่ปุ่น ได้ ย่อมจะมีส่วนช่วยทำให้สามารถแก้ไขปัญหาการขาดดุลการค้าโดยรวมของประเทศได้ในที่สุดด้วย

ความร่วมมือทางการค้าระหว่างประเทศไทยกับญี่ปุ่น

เนื่องจากนับตั้งแต่ปี 2502 เป็นต้นมา แนวโน้มการขาดดุลการค้าของไทยที่มีต่อญี่ปุ่น ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นตามลำดับ และนับเป็นประเทศเดียวที่ประเทศไทยประสบปัญหาการขาดดุลมากที่สุดด้วย ดังนั้นรัฐบาลไทย โดยกระทรวงพาณิชย์จึงเริ่มมีนโยบายที่จะแก้ไขปัญหานี้ในเรื่องนี้อย่างจริงจัง โดยมาตรการต่าง ๆ ที่กระทรวงพาณิชย์เห็นสมควรให้ดำเนินการในระบายนั้คือ

1. จะต้องมีกำหนดเป้าหมายการค้ากับประเทศญี่ปุ่น
2. มีแผนการค้าระหว่างประเทศทั้งสอง
3. จะต้องมีบทวนว่าการค้าได้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

ต่อมาในเดือนตุลาคม 2511 จึงได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมมือทางการค้าไทย-ญี่ปุ่น (Thailand-Japan Trade Cooperation Committee) ขึ้นครั้งแรก โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะหาทางขยายปริมาณการค้าระหว่างประเทศทั้งสองให้เพิ่มพูนและสมดุลกันยิ่งขึ้น ในเดือนพฤศจิกายน 2512 ได้มีการประชุมคณะกรรมการร่วมมือทางการค้าไทย-ญี่ปุ่น (ระดับรัฐมนตรี) เป็นครั้งที่ 2⁽¹⁾ ณ กรุงโตเกียว ซึ่งแบบของการประชุมเจรจาในครั้งนั้น ได้ถือเป็นแบบฉบับในการปฏิบัติมาตราบจนกระทั่งทุกวันนี้ โดยสาระสำคัญของการเจรจากับญี่ปุ่นในระบายนั้ ได้แก่

1. ขอให้มีการกำหนดเป้าหมายการค้า กับประเทศญี่ปุ่น เพื่อลดปัญหาการขาดดุลการค้าของฝ่ายไทยลง
2. ขอให้ญี่ปุ่นซื้อสินค้าตามเป้าหมายที่ฝ่ายไทยเสนอ นอกจากนี้ทั้งสองฝ่ายยังได้ตกลงกันที่จะตั้งคณะกรรมการ

(1) ครั้งแรกประชุมประมาณเดือนกรกฎาคม 2512

ความร่วมมือทางการค้าไทย-ญี่ปุ่นระดับเอกชนขึ้น โดยรัฐบาลญี่ปุ่น ได้มอบหมายให้สหพันธ์การค้าเศรษฐกิจญี่ปุ่น หรือ KEIDANREN เป็นผู้จัดตั้งคณะกรรมการฝ่ายญี่ปุ่นสำหรับฝ่ายไทยนั้น กระทรวงพาณิชย์ได้มอบหมายให้สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย เป็นผู้จัดตั้งคณะกรรมการฝ่ายไทยขึ้น ซึ่งคณะกรรมการร่วมฯ ในระดับเอกชนดังกล่าว เริ่มมีการประชุมครั้งแรกที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 6-7 พฤษภาคม 2513 และการประชุมครั้งนั้นได้ประสบความสำเร็จพอสมควร โดยฝ่ายญี่ปุ่นได้ยอมรับที่จะซื้อสินค้าตามเป้าหมายที่ฝ่ายไทยเสนอเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ ในการประชุมเจรจากับญี่ปุ่นแต่ละครั้ง ฝ่ายไทยยังได้มีการขอให้ญี่ปุ่นดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ และขจัดอุปสรรคทางการค้าที่บรรดาผู้ส่งออกของไทยประสบอยู่ อาทิ โควตาและกำแพงภาษีนำเข้า ขอให้ญี่ปุ่นขยายการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (The Generalized System of Preferences) ขอให้ญี่ปุ่นซื้อสินค้าจากไทยสำหรับให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศที่ยากจน ภายใต้โครงการให้ความช่วยเหลือทางด้านอาหาร ขององค์การสหประชาชาติ ฯลฯ สำหรับการประชุมในระดับรัฐบาลนั้น นอกจากจะได้พิจารณาถึงปัญหาและรายการสินค้าเป้าหมายตามที่ได้ตกลงกันในระดับเอกชนแล้ว ยังได้มีการหยิบยกปัญหาระเบียบวิธีของข้อกำหนดและการจำกัดทางการค้าต่าง ๆ เกี่ยวกับการนำเข้าของญี่ปุ่นขึ้นมาเจรจา และติดตามผลด้านโครงการช่วยเหลือต่าง ๆ ที่ญี่ปุ่นให้กับไทยด้วย

อย่างไรก็ตาม การประชุมของคณะกรรมการร่วมมือทางการค้าไทย-ญี่ปุ่น ได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปี 2522 ก็ได้ช่วยทำให้ฐานะดุลการค้าของไทยที่มีต่อญี่ปุ่นดีขึ้นเท่าที่ควร ตรงกันข้ามกับปรากฏว่าปริมาณการขาดดุลการค้าดังกล่าวได้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้นทุกปี ทั้งนี้เนื่องจาก

ในระยะหลัง การซื้อสินค้าไทยของญี่ปุ่นในแต่ละปีไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ได้ตกลงกันไว้ นอกจากนี้ การทำการค้าในปี 2523 ที่ผ่านมาก็ปรากฏว่าทั้ง 2 ฝ่ายมิได้มีการเจรจา เพื่อจัดทำเป้าหมายระหว่างกันในระยะก่อนหน้าแต่อย่างใด เนื่องจากได้เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองขึ้นในประเทศญี่ปุ่น ในที่สุดทั้งสองฝ่ายจึงเห็นความจำเป็น ที่จะต้องมีการทบทวนผลการดำเนินงานของคณะกรรมการร่วมมือทางการค้าไทย-ญี่ปุ่น นับตั้งแต่ได้จัดตั้งขึ้นมาเป็นเวลา 10 ปีเต็ม โดยฝ่ายญี่ปุ่นมีความประสงค์ที่จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบการประชุมร่วมกันใหม่ ให้มีบทบาทครอบคลุมไปถึงความร่วมมือทางเศรษฐกิจการลงทุน และความช่วยเหลือทางวิชาการด้วย นอกเหนือจากที่เคยมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการค้าแต่เพียงอย่างเดียว ดังนั้น ในวันที่ 8 ตุลาคม 2523 ทั้ง 2 ฝ่ายจึงได้มีการลงนามเพื่อจัดตั้งคณะกรรมการร่วมฯ ขึ้นมาใหม่โดยใช้ชื่อว่า "คณะกรรมการร่วมทางการค้าและเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (Thailand-Japan Joint Trade and Economics Committee)" โดยแบ่งการประชุมออกเป็น 2 ระดับคือ

1. ระดับล่าง (Low Level) ได้แก่การประชุมของคณะผู้เชี่ยวชาญร่วม ไทย-ญี่ปุ่น (Thailand-Japan Joint Expert Group) และมอบหมายให้คณะผู้เชี่ยวชาญชุดนี้ ทำหน้าที่เป็นผู้พิจารณากำหนดเป้าหมายส่งออก (Export Target) จากไทยไปญี่ปุ่นในแต่ละปี และติดตามผลการปฏิบัติทุก 3 เดือน เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมาย โดยมีหอการค้าญี่ปุ่น ประจำกรุงเทพฯ ทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญฝ่ายญี่ปุ่น และมีสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยเป็นหัวหน้าคณะผู้เชี่ยวชาญฝ่ายไทย โดยได้รับความร่วมมือจากสมาคมการค้าต่างๆ ในการเจรจากับญี่ปุ่นทุกครั้ง

2. ระดับสูง (Top Level) ได้แก่การประชุมคณะกรรมการร่วมทางการค้าและเศรษฐกิจซึ่งทาง KEIDANREN ของญี่ปุ่นและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย จะผลัดกันเป็นเจ้าภาพคนละปี สำหรับการประชุมในระดับนี้ ยังแบ่งออกเป็นอีก 2 ลักษณะ คือ

2.1 การประชุมเพื่อความร่วมมือ ทางการค้า โดยเฉพาะ เพื่อให้การกำหนดเป้าหมายการค้าของไทย-ญี่ปุ่นจากการประชุมในระดับล่างในแต่ละปี มีผลในการปฏิบัติอย่างจริงจังต่อไป รวมทั้งเพื่อให้การปรึกษาหารือและหาทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคทางการค้าต่างๆ ให้ลดน้อยลงด้วย

2.2 การประชุมเพื่อส่งเสริมความร่วมมือ ทางด้านการลงทุนและการขอความช่วยเหลือ ทางด้านวิชาการจากญี่ปุ่น

สำหรับปี 2525 ที่ผ่านมา ทั้ง 2 ฝ่ายได้ตกลงกันตั้งเป้าหมายการส่งออกสำหรับสินค้าไทยไปยังประเทศญี่ปุ่นในรายการสำคัญ 14 รายการ (Specific Export Targets of 14 Main Items) ไว้ คิดเป็นมูลค่ารวมทั้งสิ้น 15,619 ล้านบาท เทียบกับในปีก่อนที่เคยตั้งเป้าหมายไว้คิดเป็นมูลค่ารวมทั้งสิ้น 20,599 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 24.18 นอกจากนี้ยังมีเป้าหมายรองสำหรับสินค้าในรายการย่อยอีก 25 รายการ (Collective Targetted in the Framework of New & Minor Expert Items) คิดเป็นมูลค่ารวมทั้งสิ้น 2,565 ล้านบาท เทียบกับ 2,314 ล้านบาทในปี 2524 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.85 ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับปริมาณ และมูลค่าการส่งออกสำหรับสินค้าต่างๆ ตามเป้าหมาย ในรอบปี 2525 เปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ร่วมกัน และเทียบกับที่เคยส่งออกไปยังประเทศดังกล่าว ในปี 2524 ที่ผ่านมา อาจพิจารณาได้จากตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3

ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้าเป้าหมายหลักของไทย 14 รายการ
ไปยังประเทศญี่ปุ่นในปี 2525 เปรียบเทียบกับปี 2524

ปริมาณ : ตัน
มูลค่า : ล้านบาท

รายการสินค้า	เป้าหมายที่ตกลงกัน ปี 2525		การส่งออกไปญี่ปุ่น ปี 2525		% เปรียบเทียบ กับเป้าหมาย		การส่งออกไปญี่ปุ่น ปี 2524		% การส่งออกเปลี่ยน แปลงจากปี 2524	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1. ยาง	295,000	5,900.0	320,708	5,598.1	108.71	94.88	329,038	7,649.0	- 2.53	-26.81
2. น้ำตาล	300,000	2,070.0	396,572	1,996.8	132.19	96.46	104,474	870.7	279.59	129.33
3. สัตว์ทะเลแช่น้ำแข็ง	40,000	3,177.0	33,086	3,150.4	82.72	99.16	39,892	2,564.1	-17.06	22.87
3.1 กุ้ง	10,000	1,725.0	9,800	1,852.4	98.00	107.39	10,394	1,450.3	- 5.71	27.72
3.2 ปลาหมึกกระดอง	12,000	966.0	13,925	913.7	166.04	94.59	14,168	633.9	- 1.72	-44.14
3.3 ปลาหมึกสาย	5,000	92.0	581	9.1	11.62	9.89	822	10.6	-29.32	-14.15
3.4 ปลา	12,000	359.0	8,584	367.1	71.53	102.26	14,196	458.1	-39.53	-19.86
3.5 อื่นๆ	1,000	35.0	196	8.1	19.60	23.14	312	11.2	-37.18	-27.68
4. ผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำแปรรูป	2,000	460.0	2,689	518.7	134.45	122.76	2,229	417.3	20.64	24.30
4.1 ปลาหมึกกระดองตากแห้ง	-	-	1,672	398.1	-	-	1,550	332.4	7.87	19.77
4.2 ปลาหมึกกระดองปรุงรส	-	-	1,017	120.6	-	-	679	84.9	49.78	42.05
5. ไก่สดแช่เย็น	27,500	1,155.0	31,567	1,259.6	114.79	109.06	26,402	1,176.5	19.56	7.06
6. ข้าวโพด	ไม่มีการตกลงกัน		185,617	556.1	-	-	20,520	64.9	804.57	756.86
7. กากน้ำตาล	350,000	350.0	425,757	397.3	121.64	113.51	279,255	424.5	52.46	- 6.41
8. แป้งมันสำปะหลัง	120,000	580.0	78,357	392.8	65.30	67.72	78,418	353.9	- 0.08	10.99
9. กุ้งแช่แข็ง	35,000	362.0	33,959	396.4	97.03	109.50	22,568	252.5	50.47	56.99
10. สิ่งทอ	-	615.0	-	659.1	-	107.17	-	621.3	-	6.08
10.1 ผ้าผืน (ล้านตร.หลา)	38.5	460.0	52.3	560.0	135.84	121.74	38.7	493.6	35.14	13.45
10.2 ผ้ายัด	800	30.0	-	-	-	-	1,423	27.9	-	-
10.3 เสื้อผ้าสำเร็จรูป	-	125.0	-	99.1	-	79.28	-	99.8	-	- 0.70
11. ผลิตภัณฑ์ปอ	30,000	450.0	23,236	343.9	77.45	85.98	20,909	291.9	11.13	17.81
12. อีทานอล (ล้านลิตร)	18.6	200.0	15.1	134.8	81.18	67.40	11.8	120.0	27.97	12.33
13. ฟลูออไรท์	90,000	165.0	56,261	97.2	62.51	58.91	91,700	107.8	-38.65	- 9.83
14. น้ำมันละหุ่ง	9,000	185.0	3,650	72.4	40.56	39.14	6,747	125.0	-45.90	-42.08
รวม	-	15,619.0	-	15,573.6	-	99.71	-	15,039.4	-	3.55

หมายเหตุ ถึงแม้ว่าในปี 2525 จะไม่มีการกำหนดเป้าหมายสำหรับข้าวโพดก็ตาม แต่ทั้ง 2 ฝ่ายก็ยังเห็นสมควรให้คงสินค้าชนิดนี้ไว้ในเป้าหมายต่อไป

ที่มา : กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

จัดทำโดย : แผนกคอมพิวเตอร์ สหภาพการค้าแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4

ปริมาณและมูลค่าการส่งออกของสินค้าในเป้าหมายของไทย 25 รายการ
ไปยังประเทศญี่ปุ่นในปี 2525 เปรียบเทียบกับปี 2524

ปริมาณ : งาน
มูลค่า : ล้านบาท

รายการสินค้า	เป้าหมายที่ตกลงกัน ปี 2525		การส่งออกญี่ปุ่น ปี 2525		% เปรียบเทียบ กับเป้าหมาย		การส่งออกญี่ปุ่น ปี 2524		% การส่งออกเปลี่ยน แปลงจากปี 2524	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1. เขาและกระดูกสัตว์	15,000	142.0	22,252	133.0	148.35	93.66	17,907	128.0	24.26	3.91
2. ยาสสูบ	4,000	320.0	3,046	267.8	76.15	83.69	2,611	209.5	16.66	27.83
3. ไม้แกะสลัก	-	167.0	-	83.9	-	50.24	-	79.0	-	6.20
4. เส้นใยนุ่น	8,000	166.0	5,333	118.3	66.66	71.27	6,345	142.2	- 15.95	- 16.81
5. เกสรช่อกวน	-	183.0	-	-	-	-	-	106.1	-	-
6. ถั่วอื่น ๆ	20,000	161.0	23,824	187.5	119.12	116.46	18,995	194.7	25.42	- 3.70
7. สับปะรดแช่แข็ง	15,000	150.0	11,044	102.6	73.63	68.40	11,316	107.6	- 2.40	- 4.65
8. มันสำปะหลังอัดเม็ด และมันสำปะหลังเส้น	60,000	150.0	864	6.2	1.44	4.13	6	-	14,300	-
9. สับปะรดกระป๋อง	10,000	120.0	6,738	116.2	67.38	96.83	3,858	66.0	74.65	76.06
10. เครื่องเรือน	-	120.0	-	176.7	-	147.25	-	136.6	-	29.36
11. เมล็ดงา	6,000	82.0	4,216	54.4	70.27	66.34	4,447	63.0	- 5.19	- 13.65
12. เมล็ดฝ้าย	50,000	150.0	47,885	101.8	95.77	67.87	50,336	136.6	- 4.87	- 25.48
13. ดอกกล้วยไม้	1,250	150.0	1,266	71.5	101.28	47.67	1,179	104.5	7.38	- 31.58
14. ผักและผลไม้สด	-	40.0	-	7.0	-	17.50	-	4.5	-	55.56
15. ครั่ง	1,800	60.0	1,351	44.6	75.06	74.33	773	28.9	74.77	54.33
16. ปอ	3,000	21.0	35	0.3	1.17	1.43	315	1.9	- 88.89	- 84.21
17. ไม้ปาร์เกต์	800	23.0	405	11.4	50.63	49.57	569	15.7	- 28.82	- 27.39
18. กากเมล็ดนุ่น	3,000	9.0	1,968	5.0	65.60	55.56	3,324	7.9	- 40.79	- 36.71
19. กากรำข้าว	6,000	14.0	6,292	14.6	104.87	104.29	6,375	11.9	- 1.30	22.69
20. ข้าวโพดอ่อน บรรจุกระป๋อง	400	10.0	280	8.1	70.00	81.00	265	6.7	5.66	20.90
21. ขนมะปรางอบ	4,000	100.0	359	8.7	8.98	8.70	789	17.5	- 54.50	- 50.29
22. แผ่นอะลูมิเนียม	200	11.0	71	2.7	35.50	24.55	108	5.0	- 34.26	- 46.00
23. หนังสือตัวพิมพ์	-	49.0	-	15.6	-	31.84	-	39.5	-	- 60.51
24. กระดาษเลนส์สำหรับ แว่นตา(ล้านชิ้น)	1.74	40.0	1.58	48.5	90.80	121.25	1.72	40.9	8.14	18.58
25. ข้าวฟ่าง	50,000	127.0	3,651	9.9	7.30	7.80	42	0.2	8,592.86	4,850.00
รวม	-	2,565.0	-	1,596.3	-	62.23	-	1,654.4	-	- 3.51

ที่มา : กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

จัดทำโดย : แผนกคอมพิวเตอร์ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

จากตารางที่ 3 และ 4 จะเห็นได้ว่าการส่งออกสินค้าตามเป้าหมายหลัก 14 รายการไปยังประเทศญี่ปุ่นในปี 2525 ไม่มีปัญหาเท่าใดนัก ถึงแม้ว่าจะหักมูลค่าการส่งออกข้าวโพด จำนวน 556.1 ล้านบาทออกไป มูลค่าการส่งออกโดยส่วนรวมยังคิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 96.15 ของยอดเป้าหมายหลักที่กำหนดไว้ทั้งหมด แต่หากพิจารณาเป็นรายสินค้าแล้วจะปรากฏว่ามีสินค้าบางชนิด เช่น ปลาหมึก สายแช่เย็น และน้ำมันละหุ่ง ยังมีการส่งออกที่ห่างไกลจากเป้าหมายค่อนข้างมาก สำหรับการส่งออกของสินค้าในเป้าหมายรอง 25 รายการนั้น ปรากฏว่ามีปัญหามาก โดยเฉพาะยอดมูลค่าการส่งออกจริงทั้งหมดตลอดปี 2525 ยังคิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 62.23 ของยอดเป้าหมายที่ได้ตกลงกันไว้ทั้งหมดเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากสินค้าเหล่านี้ของไทยยังมีส่วนแบ่งตลาดในประเทศญี่ปุ่นไม่มากนัก ประกอบกับค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของสินค้าในตลาดดังกล่าวก็ค่อนข้างสูงด้วย ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้สินค้าหลายชนิดโดยเฉพาะมันสำปะหลังอัดเม็ด และมันสำปะหลังเส้น ดอกกล้วยไม้ ผักสดและผลไม้ ปอ ไม้ปาร์เกต์ ฯลฯ มีปริมาณและมูลค่าการส่งออกห่างไกลจากเป้าหมายที่ตั้งไว้มาก นอกจากนี้ ยังเป็นผลทำให้มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของไทยไปยังประเทศญี่ปุ่นตลอดปี 2525 ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ จำนวน 23,000 ล้านบาท อยู่ประมาณร้อยละ 4.55 เป็น 21,954.40 ล้านบาทด้วย

สำหรับความร่วมมือกันในการลงทุน และการขอความช่วยเหลือทางวิชาการจากประเทศญี่ปุ่นในปี 2525 นั้น ส่วนใหญ่เป็นโครงการที่เคยมีความร่วมมือกันในปี 2524 มาก่อนแล้ว โครงการเหล่านี้ได้แก่

- 1) โครงการอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป
- 2) โครงการอุตสาหกรรมส่วนประกอบ และอุปกรณ์ไฟฟ้า

- 3) โครงการอุตสาหกรรมยานยนต์
- 4) โครงการความช่วยเหลือ ทางด้านการตลาดสำหรับสิ่งทอ และเสื้อผ้าสำเร็จรูป
- 5) โครงการความร่วมมือในการขนส่ง สินค้าทางเรือ โดยระบบคอนเทนเนอร์
- 6) โครงการสร้างสถานีขนส่งปลายทาง

2. การลงทุนของนักธุรกิจญี่ปุ่นในประเทศไทย

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการส่งเสริมการลงทุน จนถึงสิ้นปี 2525 ปรากฏว่า ประเทศญี่ปุ่นยังคงเป็นประเทศที่มีการลงทุนในประเทศไทยมากที่สุด ทั้งนี้อาจพิจารณาได้จากยอดเงินทุนจดทะเบียนที่มาจากประเทศดังกล่าว ทั้งในรูปที่เป็นการลงทุนแบบทางตรง 100% และร่วมทุนกับต่างชาติ รวมทั้งที่เป็นคนไทยด้วย มีจำนวนสูงถึง 1,726.63 ล้านบาทหรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 27.43 ของทุนจดทะเบียนที่มาจากต่างประเทศทั้งหมด สำหรับประเทศที่มีการลงทุนในประเทศไทยสำคัญรองลงมาได้แก่ ไต้หวัน สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร สหองกง สิงคโปร์ ฯลฯ ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

จำนวนเงินทุนจดทะเบียนทั้งที่มาจากภายในและต่างประเทศ
สำหรับกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ปี 2503-2525

มูลค่า : ล้านบาท

แหล่งที่มาของเงินทุน	ลงทุนทางตรง 100 %	ร่วมทุนกับ ต่างชาติ	รวม
ไทย	9,743.89	9,519.65	19,263.54
ต่างประเทศ	587.82	5,707.83	6,295.65
1. ญี่ปุ่น	204.19	1,522.44	1,726.63
2. ไต้หวัน	3.00	701.86	704.86
3. สหรัฐอเมริกา	100.74	585.74	686.48
4. สหราชอาณาจักร	11.00	517.96	528.96
5. ฮอลแลนด์	-	360.34	360.34
6. สิงคโปร์	111.14	266.94	378.08
7. เนเธอร์แลนด์	130.00	94.75	224.75
8. มาเลเซีย	-	177.21	177.21
9. อินเดีย	8.00	177.73	125.73
10. สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน	19.75	177.16	136.91
อื่นๆ	-	1,245.70	1,245.70
รวม	10,331.71	15,227.48	25,559.19

ที่มา : กองแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักงานรัฐมนตรี

สำหรับอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่มีนักธุรกิจชาวญี่ปุ่นเข้ามาลงทุนในประเทศไทย โดยพิจารณาจากกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนนับตั้งแต่ปี 2503 เป็นต้นมา จนถึงปี 2524 มีจำนวนทั้งสิ้น 143 บริษัท (เฉพาะที่เปิดดำเนินการแล้ว) เป็นเงินทุนจดทะเบียน ทั้งที่มาจากประเทศญี่ปุ่น ประเทศไทย และประเทศอื่นๆ รวมทั้งสิ้น 4,900.49 ล้านบาท อุตสาหกรรมที่มีชาวญี่ปุ่นลงทุนมากที่สุดคือ อุตสาหกรรมผลิตเครื่องจักร และอุปกรณ์ไฟฟ้า (40 บริษัท) อุตสาหกรรมแร่โลหะและเซรามิกส์ (23 บริษัท) อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป (21 บริษัท) อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ (21 บริษัท) นอกนั้นเป็นอุตสาหกรรมบริการ และอุตสาหกรรมอื่นๆ (38 บริษัท) สาเหตุสำคัญที่ทำให้ให้นักธุรกิจชาวญี่ปุ่นสนใจเข้ามาลงทุนในประเทศไทย เป็นจำนวนมากเพราะ

1. แรงงานในประเทศไทยมีอยู่มาก และค่าจ้างต่ำ

เมื่อเทียบกับประเทศญี่ปุ่น

2. รัฐบาลให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ ตามนโยบายส่งเสริมการลงทุนแก่ชาวต่างประเทศมาก
3. ญี่ปุ่นหวังให้ประเทศไทยเป็นตลาดสินค้า ของผลผลิตที่ได้จากการลงทุน และผู้บริโภคภายในประเทศไทยส่วนใหญ่ก็นิยมสินค้าที่ผลิต โดยญี่ปุ่น เพราะเห็นว่ามีความราคาถูกและทนทานพอสมควร
4. ประเทศไทยมีทรัพยากร และวัตถุดิบเป็นจำนวนมากและราคาถูก
5. ไม่มีปัญหาเรื่องการเหยียดหยามผิว ในประเทศไทย ตรงข้ามชาวไทยส่วนใหญ่ มักจะให้เกียรติและยกย่องชาวต่างชาติ
6. ญี่ปุ่นมีความรู้ความชำนาญในด้านการลงทุน และการตลาดในประเทศไทยมาก จากประสบการณ์

การติดต่อค้าขายกับประเทศไทย มาเป็นเวลานาน

7. ญี่ปุ่นต้องการขยายการผลิต ในอุตสาหกรรมบางประเภท โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเคมี ที่ก่อให้เกิดปัญหามลภาวะมายังประเทศไทย ซึ่งไม่มีการควบคุมในเรื่องนี้อย่างเข้มงวดมากนัก

3. ความร่วมมือช่วยเหลือจากภาคเอกชนชาวญี่ปุ่น ในด้านการลงทุนในประเทศไทย

เท่าที่ผ่านมา การลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นมีความสำคัญต่อโครงการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม ของประเทศไทย เป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะผู้ลงทุนชาวญี่ปุ่นได้พยายามให้ความช่วยเหลือ และร่วมมือในการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย ตามความสามารถซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ส่งผู้เชี่ยวชาญมาให้การอบรมแนะนำคนไทย ทั้งในด้านการบริหารการตลาด และด้านเทคโนโลยี
2. ให้ทุนส่งคนไทยไปอบรมยังประเทศญี่ปุ่น
3. ร่วมลงทุนกับนักลงทุนชาวไทย ในอุตสาหกรรมที่รัฐบาลไทยได้ตั้งเป้าหมายไว้ และสำหรับอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้วก็พยายามที่จะเพิ่มการส่งออกให้สูงขึ้น
4. พยายามขยายตลาดสินค้าของไทยไปยังประเทศอื่นๆ เพื่อเพิ่มการส่งออกของไทย
5. นำเอาเทคโนโลยีบางชนิด เข้ามาในประเทศไทย และได้ถ่ายทอดให้แก่คนไทยตามสมควร

ปัญหาความร่วมมือช่วยเหลือของญี่ปุ่นในประเทศไทย ทางการลงทุนในภาคเอกชน

ปัญหาต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อความร่วมมือช่วยเหลือของญี่ปุ่นในประเทศไทย ในด้านการลงทุนทางภาคเอกชน

เท่าที่ผ่านมาพอสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการณ์ทางการเมืองในประเทศไทยมีสภาพไม่แน่นอน บางครั้งก็มีการใช้กำลังเข้ายึดอำนาจรัฐ ทำให้นักลงทุนไม่กล้าตัดสินใจลงทุนในประเทศไทย
2. ผู้ลงทุนต้องการให้รัฐบาลประกาศนโยบาย การลงทุนให้แน่นอน และเพิ่มสิทธิประโยชน์สิ่งจูงใจต่างๆ เช่น นโยบายทางด้านภาษีสำหรับผู้ส่งออก การให้บริการและความสะดวกในการติดต่อลงทุน เป็นต้น
3. ปัญหาด้านแรงงาน ซึ่งบางครั้งมีการนัดหยุดงาน เรียกร้องค่าจ้างและสวัสดิการเพิ่ม
4. ปัญหาการถ่ายทอดเทคโนโลยี (know-how) รัฐบาลยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายลิขสิทธิ์ (Patent Law) ประกาศออกมาอย่างชัดเจน และมีศูนย์ฝึกอบรมทางด้านเทคโนโลยีและทางด้านการบริหารการตลาด ทั้งนี้เพื่อให้การถ่ายทอดจากผู้เชี่ยวชาญชาวญี่ปุ่น เป็นไปได้สะดวก และมีประสิทธิภาพมากขึ้น
5. ปัญหาด้านการตลาด สินค้าอุตสาหกรรมที่ผลิตออกมา นอกจากจะต้องแข่งขันด้านราคาแล้ว ยังต้องแข่งขันด้านคุณภาพ รูปแบบตามรสนิยมและบริการภายหลังการขายด้วย ซึ่งปัญหาในการปรับปรุงการผลิต และด้านการตลาดนี้ ญี่ปุ่นก็พยายามเน้นให้ฝ่ายไทยเห็น และพยายามช่วยแก้ไขปรับปรุง

อย่างไรก็ตาม การเข้าร่วมร่วมลงทุน หรือลงทุนในประเทศไทยนั้น ญี่ปุ่นจะเลือกลงทุนเฉพาะกิจการที่อำนวยความสะดวกให้กับคนสูงสุดเป็นอันดับแรก ส่วนเรื่องอื่น ๆ นั้นญี่ปุ่นจะให้ความสำคัญรองลงไป และจะระมัดระวังมาก ถ้าเห็นว่าฝ่ายตนจะไม่ได้รับผลประโยชน์ หรือได้รับผลตอบแทนไม่คุ้มค่า และการลงทุนของญี่ปุ่นในประเทศไทยนั้นก็เป็นไปในลักษณะของนักธุรกิจอย่างเต็มตัว

* * *